

Երագիր Հարաժախան

Թիի 24

13 (1) Յ Ո Ւ Ն Ի Ս Ի

1857

ԲՈՒՄԱՆԻՆԻՍՏԻԿ

ՄԱՍԻՆԱ. Կայսեր մէկ թուղթը... ԳԻՆԳԻՆ. Բնագրայի գեղարարական սղագրութիւնը... ԲԵՂԳԻՆ. Արքեպիսկոպոսի զօրաց սպարաւորութիւնը... ԴԻՄԻՍԻՍԵՆ. Կայսեր ծանարդութիւնը... ԵՄԻՆԵՆ. Տեղագրութիւնը... ԵՄԻՆԵՆ. Տեղագրութիւնը... ԵՄԻՆԵՆ. Տեղագրութիւնը...

ԱՌՍՏՐԻԱ

ԱՅՈՒՆՆԵՆ, 13 ԲՈՒՄԻՆԱ. ՍԵՄԵՆՈՎԻ Կայսրը Վիեննա գաղութէն հաւանաբար Մաճառաստանի կուսակաւր Աւստրիացի արքեպիսկոպոսին նամակ մը խրկեց, որով ստոր կը յանձնէ որ իր եւ կայսրուհւոյն կողմէն մաճառաւ Ժողովարան իրենց ցուցուցած սիրոյն եւ մեծարանայ շնորհակալ ըլլայ. միանգամայն կը խոստանայ որ կարելի եւրամին չափ շուտով նորէն ետ կը դառնայ եւ երկրին տն կողմերն ալ կը պարտի, զորոնք պատահած սգայի գեղարքին պատճառաւ չկրցաւ պարտիլ:

ԳԱՂԳԻԱ

ԻՆՎԵՐՏԻ մէջ պատահած գեղարքը Գիւլիլմի արքեպիսկոպոսին մէջ հոգ կը պատճառէ: Կա-

րպէս կայսրն առ խոստովանող լուրն առանձին պէտ Բեղգիայի Դիտլինը Ս. Կրօնի պալատը կանչեր եւ անոր խմուցեցնելու որ Կաղիթա իր գրաւոր երկրին մէջ պատահած աղմուկներն անտարբեր աւելցով չիկրնար տեսնել, եւ ինչ նպնէ շարժումներն անմիջապէս պէտք եւն զարդիլ: Փարիզի ժողովրդեան մեծ մասը Բեղգիայի պալատականաց ընթացքին հաճութիւն կը ցուցնէ, եւ ամենեւին չաւեր որ ուրիշ տէրութիւն մ'առ խընդրոյն մէջը մտնէ:

— Այլ իրջին շնորհն նայելով Կարպէն կայսեր անձին գէժ եղած սպանութիւնն փորձը բուրակին անհիմն կը համարուի:

— Իսկապէս սպարապետը գաղութական բանակին Կաղիթեան գէժ ըրած գործողութեանց փայ պատերազմի պաշտօնէն հեռուեալ անկարգութիւնները պիտի: «Մայիսի 27ին Պէնի-Պաշ եւ Արպ-Տուէլալ ցեղերը մեր դուռն սնանկութիւնը եղան, եւ պահանջուած պատանդները տուին: Երկրորդ օրը Մագ-Մահմեդ բաժինն իր բռնած տեղէն կըլա եւ ի հազարամեղր աւելի յատար դնաց: Իսկ եւ Նուսուր բաժինն հեռ ամպն Յնին Սուր-Էլ-Արապի գիւղը բռնեցի սրն որ բոլոր չորակայ տեղերուն վրայ ախրելուն համար մեզի շատ օգտակար տեղ մըն է: Ես երբ օրերուն մէջ Կաղիթեան քանի մը ցեղեր ալ մեզմէ խաղախիւն խեղդեցին եւ հարատակեցան, եւ մեր ուղած պատանդները տուին, որոնք Ալեքիսի պիտոր խրկուին: Հապտ-Լա-Կուր գորակետին յանձնեցի որ մեր նոր առած երկիրները պարտի եւ անոնց մէջ զինուորական պահանջարկութիւններ դնելու յարմար տեղերն որոշէ, որպէս զի առ լեռնադաւառն վրայ մեր աւերութիւնը կապարեալ հաստատուի: Հետեւեալ զարմ երկրին համարները շինելու դադար է, որով մեր բանակաց շարժումները պիտոր դիւրնայ: Կաղիթեան շատ իշխաններ կը խընդրեն գեղի գեղի փարիզ ճամբորդութիւն մ'ընեն:

ԱՆԳՂԻԱ

Լուստուէն ամպն Լին Կոստանդին մեծ իշխանին եղած ընդունելութեան փայ հետեւեալ անդեղութիւնները կու առնէ: Ամեն յամարային մարտիկներն եւ պատերազմական նաւերն, որոնց առջեւէն իշխանին շոգնեալ անցաւ, խնդանութիւնը արձակելով զինքը բարեւեցին: Երբ որ լուստուրական պալատն հասաւ խաղաչին իր մօրը

Կեմարիմ գրքին եւ ուրիշ բանի մ'իշխանուհիներուն հետ մինչեւ պալատին դուռն իր գիմարդ գնաց: Նոյն օրն իշխանն ուղարկեաց քով ճաշելէն հետ. իրիկունը Ալեքսանդր շոգնեալ պարձաւ, որն որ պիտի երկրորդ օրը Կաղիթեան քանի: — Լեզուատանէն ամպն Տին իտրեսա հասած լրերը հնդկական դարաց մէջ տիրած ապստամբութեան հոգին նորէն կը հաստատեն: Եսոր սկզբնաւորութիւն ընող ձեռնարաց երրորդ գունդն էր, զինուորները պաշտօնականաց բնակարաններուն կրակ տուին եւ շատ ուրիշ անկարգութիւններ պործեցին: Խաղախութեան ժամանակ շատ որոշտանակող եւ հասարակ զինուոր սպանուեցան: Խաղախութեանց առիթն առողջ տղա Գանուած սեւակ մը հրապարակ փամբուշտը (Քէշէ) կը համարուի, որն որ Հնդկացի ողիղ համարուած տնտեսաց ճարտար սծուած ըլլալով՝ զինուորներն անկէ կը դարչնէ: Բաց ուրիշ լրեր կ'ըսեն թէ բաւար Անգլիացի իշխանութեան տակ գանուող հնդկիկ զորաց մէջ ապստամբութեան հոգի մտած է, եւ թէ բռնուած քանի մը որոշտանակարներուն քովէն խնդեր գանուած են, որոնցմէ կ'իմացուի որ բոլոր բանակը խոսակցութիւնն մէջ է միաբան ապստամբելու:

— Պարսկաստան գանուած անգլիական զորքն հրաման ընդունուեցաւ խաղաղութեան պաշտօնը ստորադրուելէն ետքը Տ ամիս ալ իրենց տեղը մնալու, որն որ պարաց մեծ աղգահութիւն պատճառեց, որովհետեւ իրենց գանուած երկիրն ամառուան ապրտ լիւնն անտանկի եւ օդը փառաւոր է: Ութրտը գորակետը շիրտըն եւ Գեհ-բանէն անցնելով Կարպա պիտոր դառնայ: Մինչեւ Հերպիսի Գարից գորքն արապոյի Անգլիացի Գարպա կողմն պիտոր բռնէ:

ԲԵՂԳԻԱ

ԻՆՎԵՐՏԻ մէջ պատահած վերջին խոստովութեան բուն պատճառն, ինչպէս ոմպն լուստուէն մէջ համառօտութեւն ամպն, կառավարութեան ըրած մէկ նոր առաջարկութիւնն էր, որով կ'ուղեր բարեբարական հիմարկութեանց օրերը փոխել: Սինէն հիմար Բեղգիայի մէջ օրեր կոր որ ելիէ մէկը կամ կապաւ, եւ կամ իր կենդանութեան ժամանակ աղքատաց ու հիւանդանոցներու ստակ ձգելու ըլլալ, չէր կրնար իր ուղած անձը նոյն ստակին գործակալ կամ մտտակարար

կարգել, այլ ամեն մէկ հասարակութեան մէջ մասնաւոր աս փախճանաւ գործակալներ պրոպագանդէն որոնք առանց բարեկարգի կամքին միտ գնելու իրենց ուղածին պէս անոր տուած օտակը կը արաւ մազրէին: Աս օրէնքը վերաբերեալ քանի մ'տն-գամ անարդարութիւններ ու փորձեր եղան, ուրովհետեւ ասոր անկրօն բնական ամէն առողջ մտածող մարդիկ տեսած էին: Ամէն աղագց եւ մարտնչող մէջ փախճանեցող վերջին կամքն իբրեւ նուիրական բան մը կը համարուի եւ անկապալ ի գործ կը դրուի. միանգամայն ամէն անկ իւրաքանչիւր մարդ իշխանութիւն ունին իր ինչքն աղաթորէն տրամադրելու: Եղան առաջարկութիւնը ներկայ խորհրդանոցին մէջ ալ եղաւ, եւ խեղետ ապստոխանք ստատիքութեամբ ասոր գէտ վիճակն սակայն քուէարկութեան մէջ պաշտօնէից կողմը մեծ առաւելութիւն ունեցաւ. եւ իրենց խնդիրն յետագային: Չափակողմանց իրենց ուղածը գլուխ հանելու ուրիշ միջոց չիմաց բաց իրենց տղմկով ու խոսքով իրենց համարձակութեան հաստատութիւն արդէն, որն որ իրօք ալ գեղմքիլ ժամանակուան համար յաջողեցաւ: Չափա-կողմանց աս օրէնքին պնդած հակառակութիւն ունենալն անոր համար է որ կը փոխան ինչ աւել կենդանացանց ապրելութիւնը նորէն աւել նախ կը սկսի, որն որ իրենց հարուստ օտա-ցուածներուն տեղութեան գրաւութեան վեր շատ նուազած էր: Վասն զի աս օրէնց հաստատուե-լով ժողովուրդն իշխանութիւն պիտ'որ ունենայ իրենց բարեկարգի փախճանաւ. ձգած ստակ-ներն ուղած անձին յանձնել, անոյ անարարկցա-նոյն ձգած գրամնց մէկ մասն ալ կենդանացան անձանց ձեռքը պիտ'որ յանձնուի որ իրենց ու-ղածին պէս, եւ կամ ստակն կամքին համաձայն տրամադրեն: Թագաւորն առ պիտ' խոսքով իրենց առջեւն առնելու համար տեղի տուաւ ու խորհրդ-գանցը ղոյնց. բայց աս հասարակ կը կարծուի որ ձախակողմանց ուղածն յետագայ չիկրնար երկնալ:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

ՆՐԱՅԵՆ ժամանակէ վեր լուր կը պարտի որ Նիքիտանցը կայսրն իր ամուսնոյն հետ Գերմանիա ծախարդութիւն մը պիտ'որ ընէ. աս լուրը մե-տեւս գարձեալ հաստատութեամբ կը ծանուցուի: Կայսրն ու կայսրուհին Համբուրքի վրայէն Վիլ-յուստ պիտ'որ երթան, հոն քանի մ'օր մնալ կայ-սրուհին քովը պիտ'որ մնան եւ անկէ Գիսսել-հէն պիտ'որ երթան: Եղան ժամանակը Նախդեռն կայսրն ալ Յեննոսէն անդին ծանուցուցին մը պիտ'որ ընէ Վիլհելմինգերկի թագաւորին սցե-լութեան փոխարէն այցելութիւն մ'ընելու համար, եւ աս առթով կարելի է ինչ Եղուկարգի մէջ Նիքիտանցը կայսրն հետ տեսութիւն ընէ:

— Սեւ ծովէն եկած լրերուն նայելով՝ Աւետա-տարայն, Նիքիտանցի եւ Ստեփանի մէջերը մեծ գործունէութիւն մը կը տեսնուի: Ընկերան նաւերէն 16ն արդէն գալու հանուած էին: Բոլաշ, Լապա, Ունի, Դանաբ եւ Բեքաւն շոգեկանները Նիքիտանցի-մէ մէջ նորոգուեցան եւ սկսած են երթնելու: Թիւն ընել: Ընկերան նաւերը 87 հաս էին: Մինչեւ հիմայ միայն ուս պաշտօնակալներն եւ ծաւա-տարագետները նաւերուն դուրս հանուելուն աշ-խատեցան: Բայց քիչ մ'եւաքը ամերիկացի ընկե-րութիւն մ'որուն հետ կառավարութիւնը պաշ-նադրութիւն ըրած է, նոյն գործողութիւնը պիտ'որ սկսի: Զինակուան հանուածներն ան նաւերն են որոնք նաւահանգստին հետիւտային կողմն անոր հարաւային մասին գրաւուելուն երկրորդ օրն ըն-կալեցան: Ընկերացիք նաւահանգստին բերանը պաշտարման սկսելէն յետագայ ընկերան նաւերը պիտ'որ հանեն:

— Վարկագիրներ իշխողը Զերբեցնելու գէտ գործող բանակին հրամանատարութիւնն իր վրայ առած է: Գործիչայի Թեֆիկը կեցող հիւպատոսն Բուսաց բանակին մէջ կը գտնուի եւ ամէն ար-շուանաց ներկայ պիտ'որ ըլլայ:

ՍՍՍՍՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՌԱՄԱՆԻՍՏԱՆԻՆ կը զրեն: Բարձրագոյն գուրը նորէն շուկա առնելու սկսաւ: Դուրսնել սեպուհին մէկ ցոյցը Ունիտ փաշային ծախարու-թեամբը պարտի գնաց: Աս գեպանին ջանքովը Գորիդի գաշանց ստորագրող աւերակեանց չար-սին, այսինքն Գաղղիայի, Սուստուտանի, Բարսիայի եւ Սուրբիկայի կողմանէ տրուած ծանուցագիր մը կը պահանջէր որ Մուսաիայի տեղակալ Վա-կարիտէս իշխանն իր պաշտօնէն հանուի, նոյն ծա-խարագրին մէջ տեղակալին վրայ դաւազան ամ-բաստանութիւններ դրուած էին: Ունիտ փաշան թեպէտ եւ տեսաւ որ տեղակալին վրայ եղած լու-բատանութիւնները զինէն են, ի վերայ այս ու-մենայնի գեպանաց ինդիքն յանձն առաւ, եւ միանգամայն անոյ ծանուց ինչ շատ կը ցաւի որ Վոկարիտէս իշխանն իր բանած ընթացքով իրենց տհաճութեան աւել տուած է: Բայց միանգա-մայն իմացուց որ ինքն առանձին աս բանն վրայ օրաշուժ չիկրնար ընել, այլ հարկ է որ ինդիքը պաշտօնէից մարդկին տղուը գնէ, եւ վեհա-փառ սուլթանին ալ կտան: Հարցնէ: Իրօք աս փախճանաւ պաշտօնէից ժողովը մը պահարուե-ցաւ, բայց սուլթանին որդ ալ ինդիքը միտե-լը, գեպանաց խորհուրդը պարագի հանց:

Նիքիտանց ինդիքը մ'ալ, որն որ նոյնպէս Գաղ-ղիայի կողմանէ ծագեցաւ եւ միւս երեք տեղու-թիւնը ալ հաւանեցան, իշխանութեանց մէջ ըլլա-լու ընտրութիւններուն օրէնքը փոխել էր: Ունիտ փաշան ասոր ալ պատասխան մը տուաւ թէ ու-րովհետեւ աս սրէնքը տեղութեանց հաւանու-թեամբը հաստատուած է, հարկ է որ նոյն տե-ղութեանց գեպաններուն ժողովքն անոր վրայ դատաւարան ընէ. ուրտի եւ գեպաններուն հը-րուէր խրկեց որ ժողովքին եւ ասոր վրայ խոր-հին: Վեղիկայի գեպանն հրաւերը չընդունեցաւ, բնակ ինչ արդէն աս ինդիքը որոշուած ըն-լած է, եւ ինքը յմրցած բանին վրայ նորէն վե-ձել չուզեր. իսկ Աւստրիայի գեպանը ինչպէս եւ հրաւերն ընդունեցաւ, բայց եղած առաջը-կութեան հաւանելու յոճարութիւն չունի: Աս պատճառաւ աս ինդիքն ալ անորոշ մնացած է: Դուրսնել սկսողուն անգամայն եւ միայն իր տեղու-թեան հրամանը կատարելու համար այսպիսի ըն-կացք մը կը ընէ, որովհետեւ յայտնի կը տես-նէ որ իր ուղածները գլուխ հանելու շատ դժու-արին է:

— Նոյն մայրաքաղաքէն Մարսիլիա հասած լու-րուն նայելով Յանիսին-Հայրական գրամանեղա-նին ստորագրութիւնն յառաջ չէ դադար: Զե-րութիւնն իր գրամանին կարօտութեան գարմուն մ'ընելու համար, հարուստ տղաց ամէն մէկ զի-նուար դրուելու պարտականութիւն ունեցող ան-ձինքներէն 34անի գահեկան գլխահարկ պիտ'որ տուաւ, որն որ աս տարի երկու տարուան համար կանխիկ պիտ'որ վճարուի:

ՆԱՌՆ ԼՐԵՐ

Ա ինչնայի քաղաքայի ու ժողովքն անոյն տա-րուան վերջը քաղքին եւ իր պաշտարմաններուն մէջ գտնուող բնակիչներն համեմատաբար սկսած էր, որն որ աս օրերս կատարուեցաւ: Աս հաշիւ-ներուն նայելով Վիեննայի մէջ 9463 տուն կը գտնուի 89,449 բնակչութեամբ (Գաղղի): Ետնայ մէջ բնակող բուն Վիեննացաց թիւը 237,004 հոգի է, իսկ ստորակարգ 234,438 հոգի, որով քաղ-քին բոլոր բնակիչը 471,442 հոգի կը ըլլան: Բայց աս գուժարին մէջ քաղքին մէջ կեցող պահագրան զորքը (25—30,000) հաշուած չէ: Ետնայ մէջ 443,267 ուղղափառ կայ 1081 յոյն, 12,749 բո-ղոքական, 15,376 հրեայ, եւ 36 օսմաններ: Բնակչայ 235,223ն այս եւ 236,219ը կին են: Բուն ստորակարգ թիւը 17,055 կը հասնի, իսկ միւսները Աւստրիայի զանազան գաւառներէն ե-կած են:

— Աս օրերս Վարշա քաղքին մէջ ստորակ կարկուտ մը տեղադրվ՝ ծառայ պատգններուն եւ ցորենի արածներուն մէջ փնտ քրաւ ու աներուն պատուհանի տարակներէն մեծ մասը կորստեց: Կարկուտն ստատիքութեան մասնակը շատ մարդ-նէր ալ եղան, որովհետեւ ասիկայ իբրեւ աշ-խարհքին վերջ տուող գիտաւորին մասնակըն նշան մը կարծուեցաւ, որուն վրան ամէն տեղէն աւելի Վարշաի բնակչաց վրայ տիրած է:

— Նիքիտանցի գրամանեղանին մէջ հիմայ 1016 հոգի կը դաւղին, որոնցմէ 814 հոգի գրասեղանի առջեւ նստող պաշտօնատարը են, 23ը գործա-կալ, 86ը դաւապան, բնակողիք ու ծառայ եւ 93ն արուեստագոր: Գարուեղարը տարին 900 սղերին կ'առնու, եւ ազատ բնակարան ունի. երկրորդ քարաւաղարը 650: Գլխաւոր հաշուէկարն 1200 սղեր, եւ տղաւ բնակարան ունի, իր տեղակալը 1000 սղեր: Գործակալաց առածն 400ն մինչեւ 2000 սղերին կը հասնի:

— Հաւանցայի վրած ստորակարգ ծառայան վերջուպէս բացուեցաւ, բայց մէջը գտնուող գոր-ծաւորներն ամէն ալ մնաւ երկն. ծամբուն բնա-նէն 80 ուր հետեւ 26 գի իրարու քով կեցած գանուեցան. անկէ քիչ մ'անդին գարձեալ ու-րիշ գանդ մը, ընդ ամէնը 62 հոգի: Եղած քըն-նութիւններէն իմացուեցաւ որ իրենց մահտան պատճառը մնասալար օդ ծծելն էր: Գոր-ծաւորներն իրենց քաղքն անցնելու համար քո-վերին գտնուած ձի մը միտած էին:

ՌՈՒՍՈՒՍՆԱԿԱՆՔ

ԳՈՐԳ ՆԱԿԱՊԵՏԻՆ
ՎԱՐՈՒՅՆ ԵՒ ԻՐ
ԱՇԽԱՏԱՐԻՑ ԲՈՒՈՐՏԻՔՆ ԸՐԱՆ
ԵՐԵՎԱՆԻ ՎԱՐՈՐՏՈՒԹԵԱՆՑ
ՎԱՏԻՈՒԹԻՒՆԸ

Սեպտեմբրի 8ին Նոր Զեյնիկայի աս կողմն ալ լուր տուին եւ երկայն տունն ծամբայ ընելով 3 կամ 4 կողմներու հանգիւցան, որոնց ինչպէս նաեւ ուրիշ հրամանգաններու, գլուխներու, մայ-րերու գանազան անուններ դրին: Այսպէս Նոր Զեյնիկային բնակարանն ամբողջ գտնուելն եւ ան նկուցն, որ բոլոր Նոր Զեյնիկան երկու մաս կը բաժնէ, եւ ետքէն Գուգի ներքոց անուանուե-ցաւ, գտնուելն ետեւ նաւագետութեան ծոյցին մէջ փայտի պաշար առնելով՝ եւ քրայ ասիականներն ալ ընկնելով, ծամբայ կ'ան, այնու մտքը որ Վրեւել-եան Հեղհոստանի վրայէն հայրենիքին գառնան:

Վարկի 19ին Նոր Զեյնիկան գառն, եւ 28ին Պոլսանի ծոյցին մէջ երկաթ նետեցին, ար յա-մար ալ եղան, ինչպէս եւ անկողիք ուղղին մտնելով: Ընդգիտնուող, բայց հրացան մը պարպուելով անտար փայտան: Ծամբորդները տեղացեաց պարպուած հիւսիւրան մէջ մարգա-րներն եւ ուրիշ զարգարներն վերաբերեալ ա-ռարկաներ ձգեցին, եւ քանի որ աս երկիրը կը գտնուէն ամենեւին փնտ մը չիկրնային: Տեղացիք նաւը բարձրութիւն անապրելու թեւով կը տնտէին, ինչպէս եւ միւսին: Նոյն տունն պնդիսի բան մը չէին կրնար տեսած ըլլալ, Հոս տեսակ մը տա-փարակ ձուկ բռնեցին, որն որ 180 լիտր (օղղա) կը խեց:

Վաւգ շատ փութով ու հանձարով 1300 մը-նի ընդարձակութեան մէջ շարունակ Նոր տեղեր դանելու վրայ էր, բայց լսնկարծ Բնակաւոր մեծ փանդի մը մէջ ինկաւ: Գունիսի 10ին իրիկու-նը ծամբորդները յաջող հով մ'առնելուով եւ ծոյցին խորութիւնն ալ 11 գրիւնաւի ըլլալով, ի-րենք զիրենք բոլորովին ապահովութեան մէջ կը կարծէին եւ լսողեալ լուսնին լուսով իրիկուան ծառը կ'առնէին, երբոր իրենց ծանուցուեցաւ որ ծոյցն խորութիւնը 8 գրիւնաւի ինչքն է, որուն վրայ ամէնքն ալ խոսքով իրենց պաշտօնին վրա-

ցին: Բայց քիչ մ'իտորք ծովուն խորութիւնը 20 գրիւնաւի գտնելով Տանգարտեցան կարծելով որ խորթի մը վրայէն անցած են: Բայց կէս գիշերէն երկու ժամ յառաջ յանկարծ նուր խորելով ժայռի մը վրայ նստեցաւ եւ անշարժ մնաց միայն ծովուն ալիքներէն քիչ մը կը շարժէր: Ամենքն ալ զարհուրած՝ նստին վրայ կ'ընէ, եւ կը վախ. նային որ չըլլայ թէ կորագիտնի ժայռ մ'ըլլայ, որն որ իր սուր եւ հասուն ծայրերովը կընար նստիլ յատակը կար կար ընել: Ըստ մը առաջատաները ժողովեցին, եւ ծովը շարժելու համար մակեցները քննեցուցին: Իմացան որ մայրերու շղթայի մը վրայ կը գտնուին, եւ նուր կ'ընէ ժայռի մէջ մտած է: Ըստ մը սկսան ամենայն ձգտման աշխատել որ նաւն աս վտանգաւոր դիրքէն ազատեն, բայց բոլոր ջանքերին պարտաւ եղաւ: Ալիքներն սեղաւոր նստին կողմէն կը զարնէին եւ անոր տախտակները խորտակելով՝ ծով կը խափէին: Իրայն մակերթացութիւնը կընար զիրենք ազատել, բայց անոր ժամանակն ալ գեռ հեռու ըլլալով, չէին յուսար որ նուր մընչու նոյն ատեն ալեւաց ուժգին հարուածներուն դէմ կայող ըլլայ գիմանալ: Չեւր զարկին ընհանրութիւնը նստին մէջ մտած ծարր պարտել, մէկ կողմանէ ալ իրենց բռնելուն եւ նոյն իսկ աստեղաց մէկ մասը ծով խափել, որով նաւն սկսաւ ինքնաշարժ: Երկրորդ աւտուն մակերթացութեամբ ծովը բարձրանալով՝ նաւն սկսաւ տեղէն շարժիլ: Բայց քանի որ ծովը կը բարձրանար այնչափ աւելի նուր ծարր կ'առնուր, այնպէս որ չորս ջրհան նաւին չորս պարպելու չէին բաւեր: Քստանալու ժամ անգագար աշխատելէն ետեւ երբ որ ամենքն ալ վերջին աստիճանի յոյնած՝ ալ չէին կրնար բարձրանիլ, յատա՞ յանկարծ յանկարծ յաջող հով մ'ալեւաց սկսաւ խորանալ: Նուր մ'այրին վրայէն հանեց: Ըստ մ'առաջատաները պարպեցին եւ սկսան ցամաք մտնելու: Ընթաց 17ին հանդարտ նաւահանդիս մը մտան արպէսի եղած միասնեքը Խորաբնէ, հոս իմացան որ ժայռի կտոր մը նաւն օղնափայլաւ ձգքելով մէջը մտնուէ, որն որ լիւթ էր նաւը: Ըլլար մեծ ծակ մը պիտի բացուէր եւ աւելի մեծ վտանգի մէջ պիտի ընկնային:

Աս ժամանակներս մէջերնին ըզգագրութեան տեսար մտաւ որով թէ պաշտօնակար եւ թէ հասարակ նաւաստիք տեսնող ցոնարանութեան կը բռնուէին, միայն նոյն ատեն որոտցած ձկերու եւ կրտերու բազմութիւն մը, եւ զանաւոր առատ բանդարակները նոյն հիւանդութեան շուտով դադրեցուն շատ օգնեցին: Նոյն տեսարանն բնականօրէն ի սկզբուն ծամբորդներուն ոյնտով չէին մտնելար բայց կամաց կամաց սկսան անոնց քովը գալ: Որ մ'աս վայրենիներէն տար հոգի Գուգին նաւն ելան, եւ հոս կրեայ տեսնելով, որն որ իրենց շատ հաճելի էր, ինչպէս որ իրենց արուի: Բայց ինչպիսիքն չկատարուելով եւ բրու նուրեւորեալ լինելով անուր, բարկացած իրենց ծառակները ցատկեցին եւ ջրմուր կ'ընէին: Ըլլար նոյն տեղուանքը ծածկող չոր խոտերուն կրակ տալին: Գայրենի մը մէջ խոտը ստիպել եղանակաւ բռնեցաւ, եւ ծամբորդաց ցամաք հանած կորստներուն մէկ մասն այրեց: Ծամբորդները վայրենիներուն վրայ հրացան մը պարպելով՝ վերենք տեսարան վտանգային: Քիչ մը վերջն անտեսներուն մէջն ալ հրդեհ եղաւ, բայց վնաս մը չըրցաւ ընել, ինչու որ ծամբորդներն արդէն իրենց կոճ կ'ապասխար նաւ, բերած էին: Զորս կողմէ լեռները գիշերներով սոսկովի հրդեհ մը պատած էր:

(Գոտասի Աին աս նաւահանգստէն ծամբորդ ելան եւ ամիս մը նաւարկելէն ետեւ Նոր Կուի նեւ հասան, բայց տեղացոյց վայրերն եւ լիւնամակն վտանգները թող շուտաւ որ կարող ըլլան իրենց հետ առաւուր ընել: Անկէ նաւը դէպ ի արեւմտեք ուղղեցին, եւ քանի մ'անմտնութիւնը զնայ ատենէն տնջնելով, Հոկտեմբերի 1ին ետաւ հասան, եւ Թին անոր պագագիա միջրաբաղար մտան: Ծամբան Հարգուրգ նուապետին

հանգիստեցան, որն որ արեւելեան Հոգիտաւան կ'ընէին, եւ նորէն հայրենակցի մը հետ խոսելով եւ իրենց հայրենակց վրայ լսել ստանալ շատ ուրախացան: Գուգին եւ իր որդին, որոնք ծամբան հիւանդացած էին, ծախքերէն վրայ եւրուպական սովորութիւններ տեսնելով՝ շատ կը զարմանային: Քաղաք մտած ատեններն տները, ծամբաները, կտորներն ու բնակիչքը, որոնց ամեն իրենց համար նոր բաներ էին, զիրենք այնչափ ուրախացուցին որ հիւանդութիւններն մոռցան: Զանազան նորութիւն մէջ Գուգին աս ալ գիտելով որ բնակիչները զանազան զգեստ հագած են եւ տեղեկանալով որ հոս խորաբնէի արդ իր սկսած հիւանդութեանը կը հաղթի, իրեն ալ իր կողմէն զգեստը հագաւ: Ասով շուտ մը քաղքին մէջ իր մէկ հայրենակցը գտնելու ուրախութիւնն ունեցաւ: Բայց շատ չմնաց, ծամբորդներն աս Լաիայի երեւելի քաղքին խոնաւ օդին վնասակար հետեւ: Թիւն տնձաւոր փորձեցին: Գրեթէ քաղաքը բնակող բոլոր նաւաստիք հիւանդ տնկողին ինկան: Գուգինային հիւանդութիւնն աւելի եւս աստիճանաւորով, նոյնպէս իր որդին կուրծքի հիւանդութիւնն ունեւորով, հարկ եղաւ զանաք Գուգին կողմէն ամիս, ուր իրենց համար մոտաւոր վրան մը կ'ապնեցին: Պատեր կ'ընէ որ շարունակ քաղքներն կ'ընաւ, թէպէտ եւ իրեն ալ անցով մը ստատիկ տկարացած էր: Ըս խոնաւ օդին տնջնողը Կուգինը գիտան եւ փորձառու բժիշկն եղաւ: Այդ շարժումն մէջ ետեւ ետեւ 25 հոգի թաղեցին, որոնց մէջն էին Գուգին եւ իր Գուգինը որդին:

Իսկանդերի 27ին Ինտեպուր նաւը, որն որ նորոգելու համար ցամաք հանած էին, նորէն ծով ինքնուրջին, եւ 1771ին Բուենուարի 5ին Ինտեպուր կողմէն առջեւ երկուսն նեւեցին 15ին գէպի Բարկուսոյ գլուխը նաւարկեցին, եւ Կարաի 15ին հոս հասան: Կարիի 14ին Բարկուսոյ գլուխէն ծամբորդ ելելով գէպի Կարիի նաւէն ցին: Նուրեւ Ե. Հեղինէին հանգիստեցով վերջապէս Բուենուարի 15ին իրենց հայրենիքը, այսինքն Լիզբարի հրաւանդանը տեսան, եւ երկրորդ օրը 31ին նաւահանգստին մէջ երկուսն նեւեցին, ուր Գուգին նաւը թող տուաւ:

Նաւեկով ընցաւ Գուգին անցի ծամբորդութիւնն, որն որ 3 տարի ու 18 օր տեւեց, երբեքն յաջող եւ երբեքն դժբախտ, բայց գրեթէ ամեն իրով յառաջ աշխատեցին բոլորներն եղած ծամբորդութիւններէն աւելի յաջող եղաւ: Իր հասնիլն ու իր ծամբորդութեան ստորագրութիւնն ամենաւ բաղձաւոր գրգռեց որ անոր տուած նոր ծանօթութեանց վրայ մանրամասն տեղեկութիւն ունենան: Իրեն աս ծամբորդութեամբ շատ անմասն էր իրենք, քանի որ, աշխատեցողիան եւ ուսումնական ծանօթութիւնները շատցած էին, զանազան երկիրներու, բնապէս նաւ. անոնց բնակչաւոր բարոյց ու սովորութեանց ստորագրութիւնն առհասարակ ամենուն հասարակութիւնը շարժած էր: Աստիճանաբար ցինութիւններն երկնային մարմիններուն ենթադրութեանց վրայ շատ բնորոշ տեղեկութիւններ տուին: Նաւաշինարութեան դիտարկելուն իր վերջին տարիներն կատարելութեամբ հասած համարուեցաւ: Հաստատուեցաւ որ ամենեւին հարաւային երկիր մը չկայ, կամ զանէ երկէ կայ ալ ոչ ոչ Նոր Զերանդիաի եւ ոչ ալ Նոր Հարաւային Ալաբի մասն է:

Գուգին նաւահանգստութեան պատուի հասաւ, արեւմտեական ծամբանը գնաց իր տանձին հաճութեամբն ու մեծարանքը պատուեց, գիտաւոր ու ձիւրք ունեցող մարդիկ իր ընկերակցութիւնը կ'ապասխարէին: Իրեն երեւելի բարեկամներն եւ Ստաուի կ'ուրէն, որն որ նոյն ատեն ծովագորութեան գլուխն էր, նոյն իսկ Գուգին Գ. թաղապետ իրեն հետ արտաքին կարգի յարգութեամբ կը վարուէին:

Պիտը Լորանսի:

ՈՐՄԱՐԳԱՐԹԵՆՆԱՅ ՊԵՏԱՐԻԹԻՆ

Բ. ԱՐԻԹԻՆ ՈՐՄ

Արտոն Գուգինի տնիւնակէն ըրած որոտը:

Արտոն աս տեղէն Պագարահարի գիշին էկաւ, ուր տեղացիք իրեն ծանուցին թէ մտա տեղերը շատ փոքր կը գտնուին. ասոր համար հոն կ'եկաւ. եւ ուղեց աս յաղթամարմին անասնոց որս մ'ընել: Իր կողքը մտաւ, որ գետնն 50 քայլ հեռու տեղ մը կ'ընդաց եւ հոն փշաւ թփելով իր անասնոցը համար ախոտ մը շինեց, որն որ զանաք ուրիշներու յարձակման դէմ պաշտպանելու համար շատ հարկաւոր էր: Բայց նոյն գիշերն իրեն աւտանց կորսաւ մեծ եւ սխալով գէպը մը որս տուցեցաւ, որն որ թէ զինքն եւ թէ իր ընկերները խորանի տրամա թեան մէջ ձգեց: Անասնոց ախոտը շինուելէն ետեւ գետն քով կրակ մը վառելով՝ սկսաւ իր կերակուրն եփել: Իր հոգեկեղծ ընկերներն ալ երեսուն քայլ հեռու կրակ վառեցին եւ իրենց սովորութեան համաձայն ծառի ձիւղերով իրենք զիրենք ծածկեցին: Հագն թէ միմեկուր սկսած էր, Կարտն գետնին միւս կողմը փոխ շարժումներ սկսաւ գիտել, եւ բոլոր մտադրութիւնն ան կողմը դարձուց ու չկրցաւ իմանալ որ իր մտերն ահագին տախտ մը թփելու մէջ գարանած է եւ յարմար առիթ կը սպասէ իրենցմէ մէկն յախշտակելու: Երեք ժամ էր որ արեւը մտած էր, երբ որ Արտոն իր մարդիկները քովը կանչեց եւ անոնց ընթրիքը տուաւ. ասոնցմէ երեք հոգի կերակուէն անմիջապէս ետքն իրենց կրակին քով դարձան եւ պառկեցան: Կրակին մէկ կողմն երկու հոգի մէկ վերանկի տակ պառկած էին իսկ միւս կողմը միւս ընկերներն: Նոյն միջոցին շատ մտնէ՝ տախտի մը տարափելի մոնչուներ հիշեց, եւ նոյն ժամանակը պառկողներէն մէկն «Ախիւ, ախիւ, սկսաւ պռաւ: Կարտն ինչպէս կարեւոր որ զապան որսի շնորհէն մէկը կը հալածէ, բայց սարսափեցաւ. անոց երբ ուր երեք քնացողներէն մէկը մագրոր տնկուած, երեսին դիմը նետած իր քովը վաղեց եւ իմացաց որ կատարեալ առիւծ մ'իրենցմէ մէկը (Հենտրիքը) վերմակին տակէն յախշտակեց տառաւ: «Հենտրիքը, ինչո՞ւ Հենտրիքը կորաւ, կըսէր, շուտով վառած փայտեր տանուէր եւ երկուսն զիրեք փնտռելու: Հենտրիք պառկելէն քիչ մը յառաջ տախտն իրեն մտակած եւ թփելու մէջ պահուրտած էր, եւ հոգեւ թէ անիկայ իր անդամները փրկուէին ապր արածեց, գաւան իր թաքստան տեղէն դուրս յարձակելով՝ ոհագին ակունքներուն անոր կուրծքէն բռնեց անտանն մէջ տարաւ, եւ մէկ խաճուածքով անոր վրէն ոսկրները ջախջախեց: Նոյն միջոցին իր ընկերներէն մէկն պրտած փայտ մ'առաւ եւ գաղանթի զրոյն շարաշար ծեծեց, բայց անիկայ ամենեւին աս հարուածները բռնի տեղ չըրաւ: Երկրորդ օրը Արտոն քանի մ'ընկերներով անասնոց գնաց եւ սպանեցին մէկ սորը պատաւ որն որ միշտ ծուկեր կերուած էր, եւ հողաթմիր գետ սորն էր: Իր արիւնը նոյն տեղի թփելը կարիք ներկած էր, եւ զգեստին կարիքը գետնի կը տեսնուէր:

Հենտրիքին պայտիտ աղետալի կերպով կորուստն տախտապառնին մեծ յաւ պատճառեց, որով հետեւ անիկայ իր ընկերներուն մէջ ամենէն քաջն եւ իրեն հարկաւոր մարդն էր, եւ միտքը դրաւ որ անմիջապէս ծամբայ էլէ եւ ան արիւնաբու գոգանէն անար վրէժն տուաւ: Գուգին մը Հոգեկեղծ եւ ընկերներէն երկու հոգի հոսն աւաւ, որսի շնորհով սկսաւ գետնն երկրէն յառաջ երթալ, ուր արեւն նշարանքներն եւ զգեստի կտորներ իրեն առիւծին գտնուած տեղէն կատարեալ էին: Իր կրակ վառած տեղէն 90 քայլ շափ յառաջ երկուսն ետեւ, չոր ձիւղերու կողմ մ'առջնէն եղաւ, որուն մէջ գաղանթ պահուրտած կ'երեւար: Արտոն հրաման տուաւ որ շներն արձակեն. ասոնք հաղելով եւ մագրու

նին տեղաւած սկսան յառաջ փազել: Երբ ալ առիւծը ճիւղերուն մէջէն երեւան ելաւ եւ քիչ մը յառաջ գալով՝ կանկ առաւ եւ սկսաւ պոռ- վը մարմնոյն երկու կողմը զարնել ու յախքելու պատրաստ իլ: Ըսիւծաւորները զինքը տեսնելուն պէս արիւնն սկսաւ եռալ, եւ ձին քշեց մինչեւ 50) քայլ անոր մտեցաւ ու հրապարակեց մահացող անոր վրայ սղանկեց: Վերադառնալով անոր կողքէն անմիջապէս զեւանդ փոխեց: Թեպէտ եւ անպատճառ վեր ցախքեց, բայց երկրորդ զնգակ մ'իւր կտրոքը ծակելով՝ զինքն մտած գետնը ձգեց: Կորստն հրամայեց որ քաղանքն գլխին եւ առջևի խալիքը կարեն, եւ զանոնք հետեւ տաւ Պալապաշարի գեղը դար- ձաւ, ուր գեղացիք ուրախութեամբ երգերով իրեն զիմացն եկան:

Ըսիւծաւորներն առ տեղը քիչ մը մամանակ մնալէն ետեւ երկրին ներքի կողմերն յառաջ գնաց եւ փայտին տեղ մը հասաւ, ուր հոլանտացիներն- րէն եւ Հոլանտացիներէն յառաջ եկած յեղ մը կը բնակէր: Իր հոս տեսած բնութեան գործա- նոյնքներուն մէջ նշանաւոր է պղտիկ թուռն մ'որ տեղացիներէն մեղրահաւ կ'ոտնանուի, եւ մարդիկները շատ անգամ կենաց փոխողի մէջ կը ձգէ: Ասիկայ ճամբորդ մը տեսնելուն պէս անոր կը մտնայ եւ երգելով, ճիւղէ ճիւղ ցախ- քելով՝ անոր մտադրութիւնն իր վրայ կը դար- ձնէ եւ պայտէս միջուկ անտառին ներքի կողմ- րը փայտի մեղրացի բոյններուն քովը կը տանի: Երբ որ հոն կը հասնի կողովը մեղրահաւոյն զար- նելով՝ ճամբորդին կ'իմացնէ որ անոր մէջ մեղր կայ: Ճիւղէ մը վրայ դարձած թուռն անգամ զարնելով կը սպասէ որ անկէ իրեն ալ բաժին մը հանուի: Տեղացիք հասարակօրէն մեղրահաւոյն ծակներուն առջեւը չոր խոտ փակելով՝ մեղրահաւին անկէ դուրս կը հանեն եւ մեղրը կը ժողովեն: Ահապա՛հ թուռնն անկէ՝ ուրիշ մեղրահաւին մը կ'առաջնորդէ: Բայց շատ անգամ ալ փղերու եւ առիւծուց յաճախած տեղերը կը տանի եւ յան- կարծ թող կու ապ կը փախչի: Կորստն անգամ մը թուռնն որսալու ելած ատենն առ թուռնէն հաս մը տեսնելով՝ ետեւէն գնաց եւ մղով մը չափ յառաջ ելնալէն ետեւ Լիւթորոյ գետին ելնելը ծառայեց տեղ մը հասաւ, ուր գետին մէջ ահագին կոկորդիլոս մ'իւր աչքին հանդիպե- ցաւ, որն որ գլուխը ջրէն դուրս հոնած՝ գետե- ղերքին մասեցող 8—10 մեծամեծ դռնները կը գիւղէր: Բայց եղբերու օրները տեղեցին յետեւեւ թուռնն պատճառաւ: Կրնայիք ջրին մտնելոյ, ի- րենց սպաննացող լուսնակն պրծան: Կորստն առ տեղերն ըրած գետնալան որսորդութեանցը մէջ, անգամ մ'իւր ձիւրէն մէկ մասն առիւծներուն կեր եղաւ: Սկսեալմիջերի 15ն տեղացիք բազմա- թեամբ մը գեղի Գանկմարտի ճամբայ ելնելով, լեռանց շարքի մը ոտքուտը հասաւ: Հոս բնու- թեան գեղեցիկութիւնը կը ջուրները որ ձմեռն անցած եւ ամառն հասած է: Ըրեւն իր ոսկեղէն ճառագայթները տարածած՝ կենդանացողիչ առ- քութիւն մը կը պատճառէր: Դրանք իրենց տեղերներն ու ծաղիկ կոկորդիլոս արձակելու սկը- սած էին, եւ սղը մեղմ անուշահոտութեամբ մը կը լեցնէին: Գետին վրայ դալարակող խոտը ծիլելու կը սկսէր: Բոլոր բնութիւնը բարեբարան- քեւի մը կը սպասէր որ կանաչագեղ զարդա- րուի: Ըրեւն մտած ժամանակն անհամար պայ- ծառայեալ թուռններ մտաւոր առաւելին քովը ժողովեցան իրենց ծորան անցնելու համար: ատենց մեծ մտաւ տարակ եւ սաստիկ պղտիկ եւ երկայնաւորուն տղաններն էին, որոնք անպարտ իրենց անորոշելի ձայները լսել կու տային:

Մեր առիւծաւորներն իր ըրած մտաւորաւոր որ- սորդութիւններուն միջոց յաջողութեամբ գլուխ ելնելը տեսնելով, մեծ անհոգութեամբ մը ոտայած էր եւ իր ձիւրն եւ եղբն անպարտ տեղեր գնե- լու փայլ շէր լսեց, եւ շատ անգամ աչիւր մտնելէն ետքն ալ քանի մը մոտ՝ զանոնք արձակ

թող կու առ որ իր կապին մտերն արածին: Շատ անգամ իր յաջող բաղդին վրայ պայծա- րաբար կ'ըսէր թէ առիւծները գիտեն որ առ ձիւրն եւ եղբն իմն են, անոր համար չեն հա- մարձակիր անոնց վրայ յարձակել: Բայց նոյն գի- շերը սաստիկ դառ մ'առնելով՝ խնայաւ որ բա- ներն իր կարծածին պէս չեն: Ահի ժամն առիւծ- էր որ արեւը մտած էր, եղբն իրենք իրենցմէ կապին քովը դարձած էին, բայց ձիւրը չէին երեւար: Կորստնին բռնած անպարտ ծառաներն, որոնց պաշտօնն էր անասուններն հոգալը, ամե- նեւն փայլ չէին ընել: Գիշերը սաստիկ մոլթ քլալով՝ ձիւրը փնտռելու դադարները չկրցան զանոնք տեսնել: Արդէն քիչ մը յառաջ հետեւն առիւծի մոնչման ձայնը լսած էին, բայց նոյն ժամանակ առիւծ մտնէ եւ ան կողմնէն՝ ուր որ ձիւրը կը գտնուէին ահագին մեծիւն մը լսելին: Երկրորդ ան արեւն ելնելէն ետքը ձիւրը նորէն փնտռեցան բայց չկրցան գտնուիլ: Կորստն եր- կու հոգի խրկեց որ հետեւ տեղեր իրթուն եւ զանոնք գտնեն: Իսկ ինքը կեցած տեղեցին արեւ- մտնան կողմը բաղդիներու բաղձութիւն մը տեւ- նելով եւ տեղացեայ ձայնը լսելով՝ գեղի ի նոյն կողմը գնաց ու մեծ յառով տեսաւ որ ձիւրը երկուքն անպարտած գետինը պոռկած էին, եւ յայտնի կ'ըսէր որ առիւծներու բաղձութիւն մը զանոնք փախաւ: Երբ որ ձիւրն հետեւ ոտած ճամբայ ելաւ առ փնտալար գաղանները գտնելու համար, բայց իրկայն առնէ փնտալէն ետեւ, ձեռնառնէր եւ դարձաւ, եւ նոյն իրի- կուն փաշտով ցանկ մը չենց եւ անոր մէջ իր անասուններուն ապահով տեղ մը պատրաստեց: Նոյն գիշերը դարձեալ առիւծի երամակ մը հոն մտնեցաւ, բայց որի ձիւրը քաջութեամբ անոնց հետ կռուելով՝ վախեցին: Երկրորդ առաւել տե- սան որ ցանկը շատ տեղերէն փնտաւ: Երբ, բայց մէջի անասուններն անմիջապէս մնացած էին:

ՁԱՅՐԵՐ ԵՒ ԳԵՂՈՒՄ

Երբ որ ձիւրը քաջութեամբ անոնց հետ կռուելով՝ վախեցին:

Ի պարագային յարկէն կայսեր կողմն երկայն առնէ ձեռքն չնոյն մը խանութին տուելը կը կենար: Քաղաքացիներէն մէկն՝ որ հոն կայսրը տեսնելու համար կեցած էր, գիտնալով թուռնի մը քովին հարցոյ: "Ըստա՛հ իրկայն ժամա-

նակ ի՞նչ կ'ընէ կայսրը խանութին մէջ: Ան ալ պատասխան տուաւ: "Իր անուանի հարկը յառաջ ձեռքն կը փնտռէ, "Կ'ընէ ձեռքն կրկնէ նորէն փնտռէ, — "Չեւ յիշէր որ Կայսր- լէն կայսրն ըսած է թէ Կաղաքացիներն երկաթէ ձեռքով կ'առաւարելու է, բայց վրան թուռն (քաղիկ) ձեռքնոյ մը պէտք է անցնել":

ՊԵՐՏԻՆ ԿԵՆՏԵՐ

Իրաւիցի մեծնոյ թագաւորը փրկելիքս Գաղիկոս Գ. հանդիսաւոր որ մը շատ մեծա- մեծներ եւ եկեղեցականներ թագաւորական սե- ղանի հրաւիրած էր: Կերակրէն ետքն, Երբ որ խաչուէն բերուեցաւ, եկեղեցականներէն մէկն իր խաչգակը արահի մէկ անկիւնը կեցող սե- ղանին վրայ դրաւ, որպէս զի խաչուէն ամենը դիւրաւ կարող ըլլայ բանել: Նոյն միջոցին սե- ղանին ծառայող սպասաւորներէն մէկն առիւծաց շարսը կ'ընէին: Եւ խանութին անկիւնը աղէկ բա- ժին մը ժողոված դուրս կը տանէր: Բայց յան- կարծ տեսնելով որ թագաւորը նոյն տեղը կը մե- տնայ, սաստիկ սղայլած՝ ձեռքի բռնելն եկե- ղեցալանին խաչգակին մէջը լեցուց եւ պաշտու- թեամբ մը նոյն տեղը դրաւ, որովհետեւ ծառա- ներուն սաստիկ արդիւնաւոր էր սեղանին վրայէն իրենց համար բան առնուլ: Երբ որ թագաւորը ներս մտաւ, ամեն մարդ արթնեացաւ կարգին հա- մեմա իրենց խորհրդը ձեռքերին առած կարգա- կեցան: Եկեղեցականն ալ փաթեց իր խաչգակն առնելու, բայց յանկարծ թագաւորն իր տղանը հրահրեց եւ անոր խորհրդը մեղմեցնելով տեսնելով՝ զորոնք՝ սղայլած եւ միտնալան պարծնած եւ կեղեցականը պարագ տեղ ձեռքով ծածկելու կ'առաւարտէր, ընտանութեամբ մ'անոր ըսաւ: "Եւ տարակցոյ առնել տղաք ունի, եւ կ'աչիս անոնց ալ բաժին հանել": Երեքն իր սղայլութեամբ մէջ հարկը կըցաւ րոնի, թէ "Տէր արքայ, չեմ գի- տեր որ առ բանին ինչ կերպով գլխիս մէջ եկած են": Բայց թագաւորն իր առաջին խոսքը նորէն կրկնելով յառաջ գնաց եւ սկսաւ ք- փնդի հետ խոսիլ: Գետնի մ'որ ետքը բանին եւ- թիւնն իմացաւ, եւ Գաղիկոս նոյն եկեղե- ցականին առանց իր յանձնարարի պաշտոն- լան հասուցաւ մ'ընելու համար, ծանաղիմ պարգեւ մը տուաւ:

ԻՐ ԳԵՂԵՍԿԱԹԵՍՈՒՄՆ, ԱՐՈՒԵՍԵԱԿԱՆ ԲՈՎԱՆԿԱԿԱԾՈՎԸ, ՆԻԻԹԻՆ ԱՐԱՏՈՒԹԵԱՄՆ

ՆԻ ԴՆՈՅՆ ԱՐԱՏՈՒԹԵԱՄՆ ԱՆՁԱԿԱԿԱՆ

ՍԵՐՏԻՆ ԿԵՆՏԵՐ

18 Գ. ԲԵՐՏԻՆ 57

de Modes et de Beaux-Arts de PARIS et de VIENNE.

2 fois par mois. 84 Planches. 300 Pages de texte.

ՓԵՐՏԻՆ, ԼՈՒՅՈՆ, ՆԻՐ ԵՐԿ, ԼՍԵՐԵՆ, ՎԵՆԵՆ, ԲԵՐԼԻՆ

1857 ՅԱՐԵՐԻՆ 6 (25) 8 (27) 9 (28) 10 (29) 11 (30) 12 (31)

Յարկը 1000 հարկաւ. ֆին. արծ. ֆինոր.	87	87	87	87	87	2 ամիս տեսու. Երբ
Եւ Կորստն 100 ընթացիկ ֆինոր.	103	103	103	103	103	2 " " " "
Լիւթանայ 300 Գաղիկոս. ինքաւ.	"	"	"	"	"	2 " " " "
Լիւթան 1 փոխաւ արդիւն.	10,13	10,13	10,13	10,13	10,13	2 " " " "
Համար 100 մարդ. պարագ.	77 1/2	77 1/2	77 1/2	77 1/2	77 1/2	2 " " " "
Մարտի 300 փոխաւ.	121 1/2	121 1/2	121 1/2	121 1/2	121 1/2	2 " " " "
Միջին 300 առաւարտիւն լիւթաւ.	103	103	103	103	103	2 " " " "
Փարսի 300 փոխաւ.	121 1/2	121 1/2	121 1/2	121 1/2	121 1/2	2 " " " "
Յարկը 1000 իւր 120 ֆին.	103 1/2	103 1/2	103 1/2	103 1/2	103 1/2	2 " " " "
Լիւթան 1 փոխաւ արդիւն. փոխաւ.	263 1/2	263 1/2	263 1/2	263 1/2	263 1/2	2 " " " "
Փարսի 1 փոխաւ.	7 1/2	7 1/2	7 1/2	7 1/2	7 1/2	2 " " " "
Լիւթան 1 փոխաւ.	5 1/2	5 1/2	5 1/2	5 1/2	5 1/2	2 " " " "